

Mitä eroa on nykyisellä kristillisellä ja islamilaisella saarnalla?

Saarnalla on tärkeä merkitys niin islamin teologiassa kuin jumalanpalveluselämässäänkin. Kristillisen ja islamilaisen julistuksen suurimpiin eroihin kuuluvat Jumala-opin lisäksi käsitykset ihmisestä ja laista – tai ainakin näin pitäisi olla. Kristillinen julistus on kuitenkin menettänyt viime aikoina identiteettiään, ja ehdottomasta lain vaatimuksesta on yleisesti luovuttu. Laki nähdään islamilaiseen tapaan suhteellisena ja siksi myös ihmiselle mahdollisena. Kun laki on näin korvattu moraaliopilla, ei evankeliumillekaan jää sijaa. Voi siis aiheellisesti esittää kysymyksen, onko nykyisellä kristillisellä ja islamilaisella julistuksella eroa.

Taustaa kysymyksen käsittelyyn

Aivan aluksi on tarpeen tehdä pari tarkennusta siihen, mistä näkökulmasta käsittelen nykyistä kristillistä ja islamilaista julistusta. Olen seurannut kristillistä julistusta viime vuosikymmenet pääasiassa Saksassa. Silloin tällöin Suomessa käydessäni olen osallistunut jumalanpalveluksiin ja seurannut myös radion ja television hartauksia sekä kuunnellut hengellisiä puheita kesäpäivillä. Olen huomannut, että Saksan ja Suomen kristillisessä julistuksessa painotetaan hiukan eri asioita. Minulla ei ole käytävissä tutkimusta aiheesta, vaan käsitykseni perustuu vaikutelmiin, joita olen kussakin maassa saanut. Toiseksi, kun puhutaan islamista, puhutaan valtavan laajasta ja monimuotoisesta ilmiöstä. Islamin piiriin kuuluu nykyään noin miljardi ihmistä, ja se on pääuskonto kymmenissä maissa, joten perinpohjaista ja kaiken kattavaa analyysiä on mahdotonta tehdä. Valitessani näkökulmaa, josta käsin lähdän pohtimaan islamilaista julistusta, minun on siis täytynyt käyttää eräänlaista mielivaltaa. Olen kuitenkin yrittänyt

tuoda esiin asioita, jotka ovat käsittääkseni tyypillisen islamilaisia.

Saarnan asema islamin uskossa

Islamilainen saarna, *hutba*, pidetään perjantain puolipäivänrukouksen yhteydessä moskeijassa. Sillä on suunnilleen sama sosiologinen asema kuin meidän päiväjumalanpalveluksemme saarnalla. Perjantain puolipäivärukouksen yhteydessä saarnaajana toimii *hatip*, saarnaviran haltija, joka on saanut tehtävänsä erityisen koulutuksen. Tämän lisäksi islamissa on myös toinen hengellinen virka, *imaam*, jonka haltija toimii johtajana jumalanpalveluksen rukouksessa. Muut läsnäolijat tahdittavat oman rukouksensa imaamin rukouksen mukaan. Imaam voi olla myös sama henkilö kuin hatip. Suuremmissa moskeijoissa on hatipia oppineempi saarnaaja, josta ainakin turkkilaiset käyttävät nimitystä *vaiz*. Monesti sekä hatip että *vaiz* saarnaavat samassa tilaisuudessa eri paikalta.

Islamissa saarnalla eli opettamisella on hyvin tärkeä paikka. Koraanin suurassa 62 sanotaan:

“Oi, te, jotka uskotte, kun kutsutaan rukoukseen perjantapäivänä, niin rientäkää muistelemaan Jumalaa ja jättäkää kaupanteko. Tämä on parasta teille, jos teillä on tieto. Ja kun rukous on päättynyt, hajaantukaa maan päälle, tavoitelkaa Jumalan armolahjoja ja muistelkaa ahkerasti häntä, jotta kukaties tulisitte onnellisiksi.”

Perjantapäivän rukoushetken tärkeys perustuu tähän klassiseen Koraanin kohtaan. Vaikka siinä ei suoraan mainitakaan saarnaa, juuri kyseisellä kohdalla perustellaan myös saarnan tärkeyttä. Jumalan muistelemisen katsotaan viittaavan saarnaan. Hutban esikuvana ovat Muhammadin omat saarnat, joita hän piti nimenomaan perjantain rukouksien yhteydessä.

Koraanilla on islamissa erilainen asema kuin meillä Raamatulla. Lähes Koraanin veroisia ovat käytännössä profeetan traditiot, joista on hyvin laajoja kriittisiä kokoelmia. Niillä on täysi Jumalan sanan arvo ja paino, elleivät ne puhu Koraania vastaan, ja yleensä ne eivät puhu. Eräs tällainen traditio, hadith sanoo:

“Joka puhdistautuu ja tulee perjantaina rukoukseen, suorittaa omat rukouksensa ja kuuntelee hiljaa imaamin saarnan ja sitten rukoilee imaamin johdolla, hänet vapautetaan syntivelastaan seuraavaan perjantaihin asti ja jopa kolme päivää sen lisäksi.”

Nämä sanat antavat perjantain rukoushetkelle ja sen myötä saarnalle valtavan painoarvon.

Islamilaisen saarnan tehtävä

Hutban tehtävänä on inspiroida ja motivoida muslimeja, antaa heille toivoa ja rohkaista heitä heidän uskossaan ja elämässään. Sen pitää johdattaa hyveiden harjoittamiseen ja paheiden karttamiseen. Hutban tulee painottaa enemmän syntien anteeksiantamista kuin tuomiota. Tämä on hyvä huomata. Monilla kristityillä on harhakäsitys, ettei islamissa tunneta anteeksiantoa. Jos muslimeilta kysyttäisiin, he sanoisivat, että heidän uskontonsa on armon uskonto.

Saarnan pitää puuttua ajankohtaisiin ongelmiin, mutta se ei saa olla luonteeltaan hajottava. Sen tulee olla sovinnollinen ja rakentava. Profeetta Muhammadin saarnat eivät yleensä kestäneet kymmentä minuuttia kauemmin. Hänen rukouksensa olivat aina pidempiä kuin hänen saarnansa. Tradition mukaan saarna saa kylä kestää kauemminkin, mutta ei yli 25 minuuttia. Hutbassa käytetään Koraania sekä hadithia, profeetan traditiota, ja sen tulee päättyä rukoukseen, jossa pyydetään anteeksiantamista ja johdusta.

Perjantainpäivän saarnan lisäksi pidettäviä saarnoja

Muodollisen jumalanpalveluksen lisäksi on olemassa muitakin saarnatilanteita. Turkissa, jossa noudatetaan eurooppalaista kalenteria, sunnuntai on vapaapäivä. Euroopan maissa ja Turkissa moskeijoissa vietetään sunnuntaina samanlainen saarnajumalanpalvelus kuin perjantainakin. Joitakin vuosia sitten kävin kuuntelemassa näitä sunnuntaipäivän saarnoja säännöllisesti muutama kuukauden ajan. Moskeijat olivat täynnä miehiä, naisia ei moskeijoissa näy. Oli niin ahdasta, että täytyi seistä olkapää kiin-

ni olkapäässä, eikä minulla ollut muuta mahdollisuutta kuin mennä rivin jatkoksi. Kun sitten muut aloittivat rukouksensa, minä jäin ainoana seisomaan, vaikka minua kovasti innostettiin rukoukseen toisten mukana. Kun saarna sitten alkoi, istuin muiden mukana lattialle kuuntelemaan.

Julkisten saarnatilanteiden lisäksi on vielä hartaustilaisuuksia kodeissa. On hengellisten liikkeiden kokouksia, joissa voi olla pitkiäkin opetussaarnoja. Lisäksi on vielä radio- ja televisiosaarnoja, ja saarnoja julkaistaan myös kirjallisesti. Kaikilla näillä saarnoilla on omat motiivinsa ja muotonsa. On hyvä muistaa, että islamin piirissä on todellakin hengellisiä liikkeitä ja niitä on monenlaisia. Niitä voisi luokitella vähän samaan tapaan kuin kristillisiäkin liikkeitä. Islamin keskuudessa on “pietistejä“, jotka sosiologisesti katsottuna todellakin ovat pietistejä. He kokoontuvat seuroihin, puhuvat vähän samantapaisia asioita samanlaisessa ystävällisessä, nöyrässä ja vaatimattomassa hengessä kuin kristityt pietistit. Islamissa on myös “helluntailaisia“ ja jopa “torontolaisia“.

Saksassa tapasin mielenkiintoisen saksalaisen helluntaisaarnaajan, joka oli ollut kosketuksissa voimakkaan, karismaattisen islamilaisen liikkeen kanssa. Olin pitämässä hänen kaupunkinsa kristillisille kirkkoille esitelmää islamista, ja siinä yhteydessä tapasin hänet. Hän sanoi: “Minä olen ollut muslimi.“ Hän oli noin 35-vuotias helluntaisaarnaaja ja oli jo ehtinyt olla muslimi! Yllätyin siitä, ja hän kertoi nuoruudessaan kääntyneensä islamin uskoon ja olleensa pari, kolme vuotta “torontolaisessa“ islamilaisessa porukassa. Hän vakuutti, että niissä kokouksissa ihmiset leijuivat ilmassa 30–40 senttimetrin korkeudessa, ja kaiken lisäksi hän oli hyvin järkevä mies. Hän sanoi, ettei Toronton herätys ole mitään siihen verrattuna.

Edellisten lisäksi islamissa on vielä oikeaoppisia, joita tiedotusvälineissä kutsutaan yleensä fundamentalisteiksi. Kaikki muslimit ovat kyllä fundamentalisteja siinä mielessä, kuin kyseistä sanaa käytettiin täällä Suomessa aikoinaan. Islamissa Koraaniin ei suhtauduta koskaan historialliskriittisesti tai muutenkaan kriittisesti. Se on täysin mahdotonta islamille, sillä Koraani itse on uskon kohde. Niitä, joita mediassa kutsutaan fundamentalisteiksi, sanoi-

sin islamisteiksi. Tällä nimellä he itsekin kutsuvat itseänsä. He ovat tehneet islamista poliittisen ohjelman itselleen, mihin islam kyllä antaa aineksia. Heidän saarnansa ovat hyvin poliittisia ja tulsia, ja ne poikkeavat myös tyyliltään tavallisista moskeijoissa pidettävistä saarnoista.

Islam – paras uskonto

Islamilainen saarnaaja tietää edustavansa parasta uskontoa. Koranissa sanotaan:

“Te olette paras yhteisö, mikä on tuotu ihmisille, koska käskette soveliaaseen, kiellätte sopimattomasta ja uskotte Jumalaan. Jos kirjan kansa, (eli juutalaiset ja kristityt) uskoisi, olisi se heille parempi. Muutamat heistä ovat uskovaisia, mutta useimmat heistä ovat jumalattomia. Mutta siis te teette oikein. Te kiellätte sopimattomasta ja käskette soveliaaseen“ (3. suura jae 106/110).

Hatipilla, saarnaajalla, on sanoma, jonka Jumala on lähettänyt suoraan taivaasta maan päälle, täysin muuttumattomana, virheettömänä, ja tämä sanoma on islam. Se on ihmiskunnan suurin onni. Islam tietää olevansa uskonto, se ei häpeä sanaa ‘uskonto’. Kristitylle se on hiukan ongelmallinen sana; hän ei halua sanoa, että evankeliumi on uskonto.

Julistuksen keskipiste on Jumalan ykseys, tawhid. Tämä tietysti hallitsee hatipin ajatuksia, kun hän valmistele saarnaansa. Jumalan ykseys, mitään korkeampaa, mitään tärkeämpää ei ole. Se on teologisesti katsottuna islamin ydin ja sanoma siitä on vietävä eteenpäin.

Ihminen on luonnostaan taipuvainen hyvään

Muuan turkkilaislähetyksen veteraani, kreikkalaissyntyinen teologi sanoo: “Islamin ja kristinuskon välillä ei oppi Jumalasta ole niinkään ongelma kuin oppi ihmisestä ja synnistä. Sieltä se ero lähtee.“ Islamin mukaan ihminen on tosin vähäinen, mutta hän on Jumalan palvelija, ja se tekee hänestä suuren. Hän ei ole Jumalan kuva. Islam ei puhu koskaan ihmisestä Jumalan kuvana, sillä se

olisi suurta jumalanpilkkaa. Ihminen on Jumalan orja eikä hän siksi ole kenenkään muun orja. Ihminen kykenee hyvään, vaikka hän onkin heikko ja taipuvainen pahaan.

Muuan Koraanin selittäjä sanoo:

“Jumalan luovasta kädestä lähteneenä ihminen on viaton, puhdas, uskollinen, vapaa, taipuvainen hyvään ja hyveeseen. Hänellä on itsessään oikea tieto asemastaan maailmankaikkeudessa ja Jumalan hyvydestä, viisaudesta ja voimasta. Tämä on hänen oikea ja todellinen luontonsa. Aivan niin kuin karitsan luonto on olla lempeä ja hellä ja hevosen luonto on olla nopea.”

Tässä ei puhuta paratiisin ajasta, vaan nykypäivän tilanteesta. Sama Koraanin selittäjä vertaa ihmistä myös magneettineulaan: kun magneettineula vapautetaan, se osoittaa aina oikeaan suuntaan. Jos se osoittaa väärään suuntaan, se johtuu vain siitä, että sitä pidetään ulkoapäin kiinni. Ihminen on tapojen, taikauskon, itsekkäiden halujen ja väärän opetuksen rasittama. Nämä voivat tehdä hänestä saastaisen, väärän, riidanhaluisen, orjallisen ja kiellettyyn taipuvaisen. Ne kääntävät hänet pois lähimmäisenrakkaudesta ja oikeasta jumalanpalveluksesta. Profeetan eli Muhamadin tehtävä oli ja on parantaa tämä kieroutuma ja palauttaa ihmisluonto siksi, mikä sen Jumalan tahdon mukaan tulee olla.

Saarnaajan mielessä on myös kuva ummasta, Jumalan kansasta, jonka muodostavat kaikki muslimit yhdessä. Umma on paras yhteisö, ja sillä on loistava, kultainen menneisyys, johon saarnoissa usein palataan. Umman upeasta alkuaajasta puhutaan samoin, kuin kristityt joskus hiukan lapsellisesti puhuvat täydellisestä alkuseurakunnasta. Se oli aika, jolloin asiat olivat oikein. Ummalla oli tällainen romantisoitu alkuaika, jolloin kaikki oli hienosti ja hyvin. Kaikki muslimit olivat silloin jaloja, tahrattomia ja epäitsekkäitä. Tähän alkutilaan yritetään palata.

Islam ja muut uskonnot

Islamin mukaan uskonnoilla on tietynlainen hierarkia ja varsinkin juutalaisuudella ja kristinuskolla on tässä hierarkiassa oma paikkansa. Ne ovat islamin mukaan sinänsä legitiimejä uskontoja,

mutta vääristettyjä. Islam on tullut korjaamaan niitä. Hyvin tärkeä tekijä islamilaisessa saarnassa on ajatus islamin vihollisista. Tämä hallitsee islamilaista ajatusta. On olemassa ylevä, puhdas islam, jonka ulkopuolella on raakoja, hirveitä vihollisia, epäjumalien palvelijoita, kieroja juutalaisia, kristittyjä paaveja, kapitalisteja, kommunisteja ja luonnontieteilijöitä, joilla ei ole mitään muuta mielessänsä kuin tuhota islam. Islamilaisten silmissä uhka on todellinen, ja siksi vihollisista varoittaminen on yksi tärkeimmistä tekijöistä islamilaisessa saarnassa.

Islam on Jumalan antama järjestelmä

Saarnan tulee palvella islamin toteutumista. Islam on todellakin järjestelmä, uskonto, jonka Jumala on antanut. On olemassa Jumala, joka ei ole muuttunut, ja on ihminen, joka hänkään ei itse asiassa ole muuttunut. Ei siis ole mitään syntiinlankeemusta siinä mielessä, kuin kristityt siitä puhuvat. Jumala on suuri, mutta ihminen pieni, niinpä jotakin pitää järjestää näiden kahden väliin. Jumala on antanut ihmisille uskonnon, jonka avulla hän voi elää, tulla toimeen Jumalan kanssa.

Saarnan tarkoitus on alusta asti täydellistää jokaisen muslimin oma islam ja edistää siten islamia. Islam lähtee uskontunnustuksesta: "Ei ole muuta jumalaa kuin Jumala, ja Muhammad on hänen profeettansa." Joka tämän tunnustaa, on jo muslimi, vaikka eläisikin muuten etäällä islamista. Oppineiden yksimielinen mielipide on, että hänen kohdallaan islamin osuus ei ole nollassa. Tunnustus vie häntä jo hyvän matkaa kohti täydellistä islamia. Saarnaajan tehtävänä on lisätä islamin toteutumista uskonsa tunnustaneen muslimin elämässä.

Islamilainen saarna on saarnaa islamista. Islam itse on saarnan varsinainen sisältö. Kristitystä tämä tuntuu varmasti oudolta. Islamilaisessa saarnassa tarjotaan islamia, siinä missä kristityt tarjoavat Kristusta ja evankeliumia. Islamin järjestelmää kehuaan saarnassa aina silloin, kun kyseessä on lähetyssaarna, dawa, eli kutsu ulkopuolisille. Dawa haluaa maalata kuvan islamista ulkopuolisille mahdollisimman kauniiksi. Samalla omia rohkaistaan näyttämään, kuinka hieno islam on ja kuinka huonoja muut järjestelmät ovat. Tämä kaikki tehdään aivan surutta ja ilman komplek-

seja. Siinä missä kristityt puhuvat Vapahtajasta, islam puhuu Jumalasta nimenomaan opettajana ja uskonnon antajana.

Nykyaikaiseen kristilliseen saarnaan vaikuttavia tekijöitä

Nykyaikaisessakin kristillisessä saarnassa Raamattu, kristillinen kertomus- ja käsittemateriaali ovat vaikuttavia tekijöitä, tosin usein vain ponnahduslautana siihen asiaan, josta saarnaaja itse haluaa puhua. Voi olla, että lopulta saarnalla ei ole enää mitään tekemistä annetun saarnatekstin kanssa.

Valistuksen arvot ja maailmankuva vaikuttavat voimakkaasti nykyajan kristillisessä saarnassa, tosin nyt jo moneen kertaan muuttuneina. Valistus on kuitenkin meidän kaikkien päässämme, myös konservatiivisten kristittyjen ja herätyskristittyjen päässä. Sillä on voimakas vaikutus kaikkeen nykyiseen kristilliseen ajatteluun.

Olen huomannut sekä Suomessa että Saksassa kristillisissä saarnoissa mielenkiintoisen piirteen, nimittäin, että paha ja negatiivinen löydetään yleensä omien joukosta. Hyvät ja kiltit ovat aina ulkopuolisia. Tällainen itsekritiikki voidaan nähdä tietysti ihan hyvänäkin asiana, mutta kun se on refleksinomaista, on kysymys joko kulttuurisairaudesta tai vetäytymisestä yleisesti hyväksytyyn ”kristillisen“ mallin turviin: ei uskalleta sanoa mitään todellista. Muslimien saarnoissa taas pahoja ovat ulkopuoliset ja hyviä islaminuskoiset.

Varsinkin Suomessa olen huomannut, että niin sanottuja pehmeitä arvoja pidetään ilman muuta kristillisinä. Pehmeys on kristillisyyttä. Voisi käyttää iskulausetta: ”Isä meidän, joka olet lähellä ja lämmin ja hyvä ja tahtoisit suojella luontoa ja tehdä kaikki tasa-arvoisiksi.” Nykyaikaiseen kristilliseen saarnaan kuuluu myös ihminen, joka on kaikenlaisten vaatimusten paineessa ja uhrina. Saarnaaja näkee tehtäväkseen eläytyä tähän samaan rooliin ”kuulijan rinnalla”. Yleinen psykologisoiminen on suosiossa.

Kristityt ovat enää pieni tekijä tässä yhteiskunnassa. Sitä ei varsinaisesti sanota, mutta se vaikuttaa alitajuisesti. Tästä seuraa yleistä epävarmuutta ja epäselvyyttä omasta asemasta ja ajattelusta. Ei oikein uskalleta sanoa mitään, ainakaan mitään terävää.

Tuntuu siltä, että kristityt ovat itsekin epätietoisia siitä, mitä pitäisi ylipäättään sanoa.

Lain saarna puuttuu nykyisestä kristillisestä julistuksesta

Nykyajan kristillisestä saarnasta puuttuu ehdoton lain vaatimus. Tämä on totta myös herätyskristittyjen saarnoissa. Raamatun mukaisessa julistuksessa ihmistä tulisi puhutella niin kuin hänellä olisi vapaa tahto. Tämä on juuri se laki, jota ikävä kyllä enää hyvin harvoin kuulee saarnaajan julistavan. Se puuttuu melkein kokonaan myös radiosta kuultavista saarnoista. Laki puhuttelee ihmistä sellaisena, kuin hänen pitää olla. Jeesus sanoo rikkaalle nuorukaiselle: “Mene ja myy kaikki!” Toisaalla Jeesus sanoo syntiin langenneelle naiselle: “Mene, äläkä enää syntiä tee”. Jeesus tiesi tietenkin, ettei nuorukainen pystynyt luopumaan omaisuudestaan ja että nainen tulisi tekemään syntiä vielä kerrotun tapauksen jälkeenkin, mutta sanoi heille silti niin kuin sanoi. Näin tulee tänäänkin julistaa. Lain saarnaan liittyen on kadonnut myös saarna Jumalan pyhydestä. Puhutaan tosiaan “meidän Isästä, joka olet lähellä”. Mutta eikö ole yhtään pelottavaa, että Jumala on lähellä? Eikö ole ihmisen suurin ongelma, että Jumala on lähellä?

Nykyään saa etsimällä etsiä, jos aikoo löytää saarnoista opetusta totaalisesti langenneesta ihmisestä. Syyllinen, paha ihminen puuttuu saarnoista. Tämän takia myös sanoma Jumalan pelastusteosta, Kristuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta on hukattu. Ylösnousemuksesta saatetaan kyllä puhua periaatteena: elämä voittaa kuoleman ikään kuin yleisessä mielessä. Siitä kuitenkin kuulee harvoin saarnattavan, että Kristus on kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan voittanut meidän syntiemme tuomion. Juuri tässä mielessähän elämä on voittanut kuoleman.

Mitä yhteistä on nykyisellä kristillisellä ja islamilaisella saarnalla?

Sekä islamilaisissa että nykyisissä kristillisissä saarnoissa näkyy usko ihmisen moraalisiin mahdollisuuksiin. Siihen liittyen laki nähdään suhteellisena. Monille on ehkä yllättävää, että islamissa laki on hyvin suhteellinen. Islam saattaa esittää lain hyvin

ankarasti, näyttää lain ankaraa kasvoa, mutta islamin julistuksessa Jumalan ydin on pehmeä kuin sieni. Hän on armollinen Jumala. Tämä johtuu koko islamin luonteesta. Jumala on antanut ihmisille avuksi uskonnon, jonka kautta he saavat tietää, miten elää Jumalan kanssa. Siitä tietysti seuraa, että uskonnon vaatimuksen on oltava suhteellinen ja ennen kaikkea mahdollinen. Eihän Jumala voi vaatia ihmiseltä sellaista, mihin tämä ei pysty! Sehän olisi järjenvastaista. Mitä sellaisella uskonnolla tekee, jota ei voi toteuttaa? Siksi islamilaisessa opetuksessa korostetaan, että jos uskonto käy liian vaikeaksi, Jumala antaa helpotuksia. Tällaisia helpotuksia nykyinen kristinuskokin on täynnä. Ihmisen hyvään tahtoon vedotaan sekä islamissa että nykyisessä kristillisessä julistuksessa.

Voiko muslimi sitten hyväksyä nykyisen kristillisen saarnan?

Melkein poikkeuksetta täytyy todeta, että ei voi. Syy on tosin osittain toinen kuin toivoisi. Ensinnäkin kristityt puhuvat muslimien kannalta kuitenkin liikaa ja väärällä tavalla Jeesuksesta. Lisäksi kristityt puhuvat Jumalasta Isänä, mikä on islamissa pahinta jumalanpilkkää. Tästä voisin kertoa erään esimerkin lähimenneisyydestä. Saksassa oli monta vuotta sosiaaliministerinä mukava, ystävällinen ja vakaa katolinen kristitty, Norbert Blüm, joka sivumennen sanoen tapaa viettää kesälomansa Suomessa. Suurelle yleisölle osoitetussa puheessaan hän kehotti saksalaisia ja maahanmuuttajia parempaan yhteisymmärrykseen: “Meidän kaikkien pitää tulla toimeen keskenämme, muslimien ja kristittyjen, sillä kaikkihan me olemme saman Isän lapsia.” Vastoin Blümin odotuksia puheesta seurasikin kova protesti. Yrittämällä osoittaa ystävällisyyttä hän tulikin julistaneeksi sodan. Paavi erehtyi myös kerran puhumaan samoin, ja reaktiot olivat myrskyisät: eräs islamilainen ryhmittymä Münchenissä vaati, että paavi on erotettava välittömästi.

Muslimi ei voisi myöskään hyväksyä nykyisen kristillisen julistuksen moraalista voimattomuutta ja tasoa. Vaikka laki onkin islamissa suhteellinen, siellä silti vaaditaan ihmiseltä aika paljon – enemmän kuin kristillisissä saarnoissa.

Esteeksi tulisi kuitenkin ennen kaikkea se, että hutban, islamilaisen saarnan tulee ennen kaikkea edistää islamia. Hutba ylistää ja kehuu islamia, sen hyveitä, etuja ja saavutuksia. Tätä muslimi tietenkin jäisi nykyisestäkin kristillisestä saarnasta kaipaamaan.

Voisiko kristitty hyväksyä islamilaisen saarnan?

Olen kuullut hyviä islamilaisia saarnoja, jotka voisi melkein ilman muutosta viedä kirkkoon, eikä kukaan huomaisi mitään. Ne voisi viedä vaikka hengellisille kesäpäiville. Täytyy muistaa, että monet islamilaiset saarnaajat ovat saaneet hyvän opin. Eivät he ole mitään kiihkoilijoita, joita TV:ssä saatetaan näyttää. He ovat kunnollisia, järkeviä ihmisiä, jotka elävät jokapäiväistä elämäänsä, haluavat opettaa lapsilleen kaikkea hyvää ja ovat sydämes-tänsä hyviä ihmisiä. Heillä saattaa olla syvälinen moraalinen, joka sopisi opetuksena täysin kristilliseen saarnaan. Heiltä puuttuu kuitenkin evankeliumi.

Mitä eroa islamilaisella ja kristillisellä julistuksella pitäisi olla?

Lain saarnan pitäisi olla erilaista kristillisessä ja islamilaisessa julistuksessa. Islamissa laki on mahdollista toteuttaa ja siksi muslimi kuuntelee saarnaa tietäen, että hänellä on vapaa tahto ja että tällä puheella on todellakin vaikutusta. Saarnan seurauksena hän ei vain käyttäydy paremmin, vaan hänestä tehdään puheilla ja vetoimuksilla Jumalalle kelpaavampi ihminen. Uskonto on mahdollinen.

Kristillisessä uskossa lakia tulee julistaa siksi, että on olemassa pyhä Jumala, joka vaatii meiltä pyhyyttä, samaa pyhyyttä, joka on Hänen olemuksensa ja jossa Hän itse elää. "Olkaa täydelliset, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen." Lakia tulee julistaa katsomatta siihen, onko sen toteuttaminen ihmiselle mahdollista vai ei. Jumala ei vähennä pyhyyttään eikä pyhyiden vaatimusta ihmisen mahdollisuuksien mukaan. Me joudumme puhumaan, niin kuin ihmisillä olisi vapaa tahto tietäen, että hänellä ei sitä ole. Jumalan lain vaatimus kohdistuu ihmiseen niin kuin ihmisen tahto olisi vapaa. Siinä juuri paljastuu ihmisen sitoutuminen syntiin ja täysin epätoivoinen tilanne Jumalan pyhyiden edessä.

Roomalaiskirjeen toisen luvun jakeista 6–13 en muista juuri koskaan saarnatun tai opetetun, mutta Per Wallendorff piti tästä raamatunkohdasta aikoinaan syvällisen raamattutunnin. Jakeessa 13 sanotaan: “Ei Jumala hyväksy vanhurskaiksi niitä, jotka vain kuulevat lain sanoja, vaan vanhurskaiksi julistetaan ne, jotka myös noudattavat lakia.” Tästä meidän täytyy pitää kiinni, vaikka tiedämme, ettei meillä ole mitään toivoa tämän sanan edessä. Silti se pitää yhä edelleen paikkansa. Meidän julistuksellamme on merkitystä, koska asia on niin kuin tuosta Roomalaiskirjeen kohdasta voimme lukea. Siksi me tarvitsemme epätoivoisesti evankeliumia.

Elämänsä lopulla Jeesus “teki uskonnon täydelliseksi” islamilaista ilmausta käyttäen. Se tapahtui näin: Jeesus sanoi kärsiessään ristillä: ’Se on täytetty’, ja kallisti päänsä ja antoi henkensä. Entä miten uskonto tehdään täydelliseksi islamin mukaan? Ajallisesti Koraanin viimeinen jae (5. suuran 5. jae) eli viimeinen Muhamadin ilmoittama lause kuuluu (Jumala puhuu): “Tänä päivänä minä olen tehnyt teille täydelliseksi uskontonne. Olen täydellistänyt armoni teitä kohtaan ja nähnyt hyväksi antaa islamin teille uskonnoksi. Mutta jos jotakuta pakottaa vatsan tyhjiys ilman, että hän tahtois poiketa syntiin, niin totisesti Jumala on anteeksiantavainen ja laupias.”

Kun Jeesus teki uskonnon täydelliseksi, Hän joutui kärsimään, kallistamaan päänsä ja antamaan henkensä. Kun Muhammad teki uskonnon täydelliseksi, hän luetteli kaiken, mitä pitää tehdä. Sen jälkeen hän vielä vakuutti niille, jotka eivät nälän tai jonkun muun syyn takia voi noudattaa Jumalan tahtoa: “Kyllä Jumala on armollinen.” Monen nykypäivän kristityn korvissa tämä kuulostaa perin kristilliseltä.